

Projectplan gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis

In het kader van de Wet natuurbescherming

Plangebied: M.H. Trompweg & C. Trompweg, Dordrecht

Opsteller: T. D. Breur

Projectplan gewone dwergvleermuis en ruige dwervleermuis In het kader van de Wet natuurbescherming

Ondertitel	Plangebied: M.H. Trompweg & C. Trompweg, Dordrecht
Opsteller	T. D. Breur
Datum	15-06-2017
Versienummer	01
Rapportkenmerk	ER20161206v01
Aantal pagina's	25
Opdrachtgever	New Horizon
Contactpersoon	N. Gevers
Collegiale toets	L. Boon
Wijze van citeren	T. D. Breur 2017. Projectplan gewone dwergvleermuis en ruige dwervleermuis In het kader van de Wet natuurbescherming Plangebied: M.H. Trompweg & C. Trompweg, Dordrecht. Kenmerk ER20170615v01. Ecoresult B.V., Dordrecht.

Ecoresult B.V.
Van Ravesteyn-erf 156
3315 DK Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

© copyright Ecoresult B.V. 2017

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende. Ecoresult B.V. kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

1 Algemene informatie.....	5
2 Beschrijving activiteit.....	7
2.1 Locatie.....	7
2.2 Geplande werkzaamheden.....	8
2.3 Planning van werkzaamheden.....	8
3 Resultaten onderzoek beschermde soorten.....	9
3.1 Algemeen.....	9
3.2 Resultaten aanvullend onderzoek.....	10
4 Overtreding verbodsbepalingen.....	15
4.1 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb.....	15
4.2 Wettelijk belang.....	15
5 Maatregelen.....	17
5.1 Gewone dwergvleermuis.....	17
5.2 Ruige dwergvleermuis.....	18
5.3 Uitgevoerde maatregelen.....	19
6 Alternatieven.....	21
6.1 Alternatieve locatie.....	21
6.2 Alternatieve inrichting.....	21
6.3 Alternatieve werkwijzen.....	21
6.4 Alternatieve planning.....	21
7 Gunstige staat van instandhouding.....	23
7.1 Staat van instandhouding gewone dwergvleermuis.....	23
7.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding.....	23
8 Literatuur.....	25
8.1 Literatuur.....	25
8.2 Internet.....	25

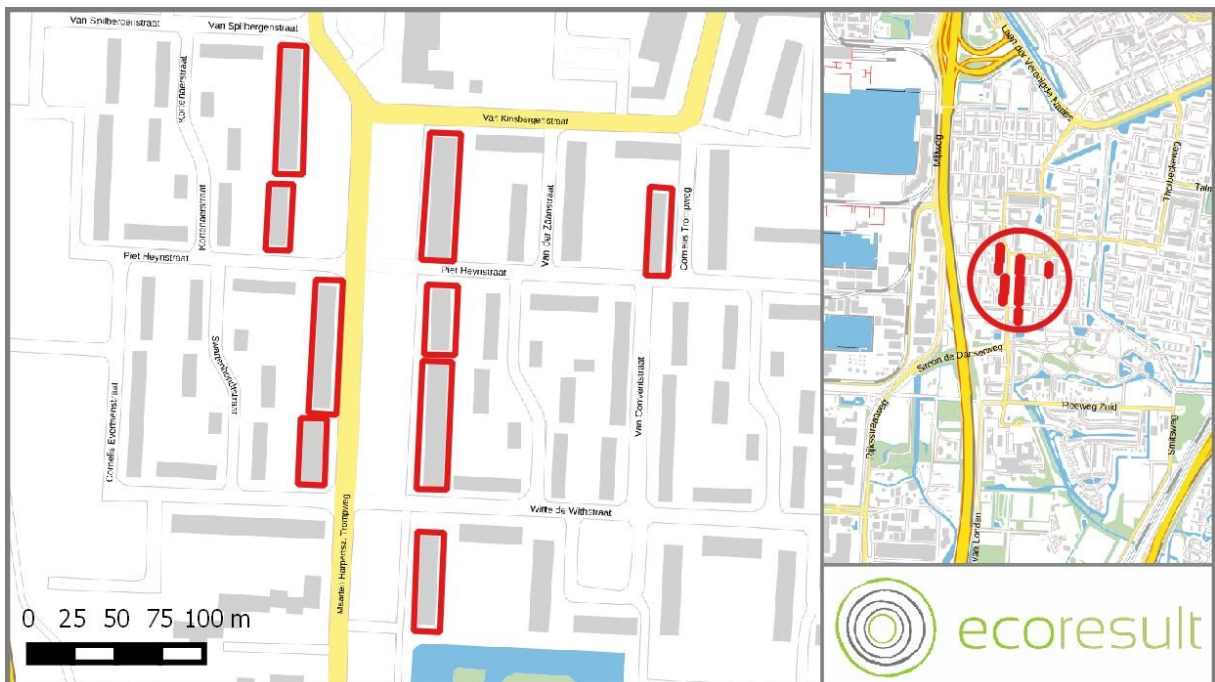
1 Algemene informatie

Projectnaam: M.H. Trompweg & C. Trompweg, Dordrecht.
Naam aanvrager: M. B. A. Baars
Opdrachtgever: New Horizon Woningen B.V.
Adres: Baksweer 247, 4941LL Raamsdonksveer
Telefoonnr.: 020 - 25 18 734
E-mail: info@newhorizon.nl

2 Beschrijving activiteit

2.1 Locatie

Het plangebied betreft 9 bouwblokken aan de M.H. Trompweg en de C. Trompweg, Dordrecht (Afbeelding 1). Het plangebied ligt in de wijk Wielwijk in Dordrecht. Dit is een woonwijk met zowel hoogbouw als laagbouw en een winkelcentrum (Admiraalsplein). Het plangebied wordt in het noorden begrensd door de Laan der Verenigde Naties, in het oosten door de Zuidendijk, in het zuiden door Reeweg zuid en in het westen door de A16. In het zuiden van deze wijk ligt het Wielwijk park, een groengebied met bos plantsoen, grasvelden, een water partij en een speelweide.

Afbeelding 1: Ligging plangebied. Voor de regionale ligging, zie de kaartinset rechts. De bebouwing in het plangebied is rood gemarkeerd. Kaartbron: PDOK.

- De hoogbouw in het plangebied bestaat uit 8 bouwblokken (bouwjaar 1958¹), westelijk gelegen op afbeelding 1. Het betreffen portiekflats van 4 en 3 etages hoog. De gevels zijn gesloten en bevatten geen roosters of open voegen, wel is de gevel op diverse plekken beschadigt en er zijn diverse gaten waarneembaar. De kozijnen sluiten goed aan op de gevel, zonder waarneembare tussenruimtes. Het platte dak heeft een overstek van ca. 1 meter welke aan de onderkant voorzien is van een

¹ <https://bagviewer.kadaster.nl/lvbag/bag-viewer/index.html>

houten betimmering met tussen de laten spleten.

- De laagbouw in het plangebied (bouwjaar 1958², oostelijke bouwblok op afbeelding 1), bestaat uit één verdieping. De huizen zijn voorzien van een schuin dak met dakpannen. Het dakoverstek is aan de onderkant voorzien van een houten betimmering, tussen de planken zijn tussenruimten aanwezig.
- Het groen rondom de hoogbouw bestaat uit kort gemaaide grasvelden en laag wintergroen plantsoen. Het groen rondom de laagbouw bestaat uit al dan niet verwilderde voor- en achtertuinen. Langs de achtertuinzijde bevindt zich een ligusterhaag. Verspreid rondom de bouwblokken staan grote solitaire loofbomen (plataan, es, populier) met een stamdiameter > 30 cm.
- Open water is afwezig binnen het plangebied.

2.2 *Geplande werkzaamheden*

De voorgenomen activiteiten betreffen:

- Sloop van de bebouwing.
- Kap de tegen de bebouwing aangelegene beplanting.
- De grond van de gesloopte bebouwing bouwrijp maken ten behoeve van nieuwbouw (de exacte ontwikkeling en planning van nieuwbouw is nog niet concreet).

Deze werkzaamheden vallen in het kader van een grootscheepse herinrichting van de wijk Wielwijk. De bebouwing in de wijk is grotendeels verouderd en de wijk moet groener en autoluw worden. Uiteindelijk zal het deel van de M.H. Trompweg waaraan het plangebied is gelegen ingericht worden als een parkzone (autovrij), zo wordt het Wielwijkpark via een groen lint verbonden met het winkelcentrum op het Admiraalsplein. Bij de herinrichting van het Wielwijkpark en de groenzone in de M.H. Trompweg zal extra aandacht uitgaan naar het geven van een impuls aan de lokale biodiversiteit. De gemeente heeft aangegeven speciale voorzieningen voor vleermuizen te willen treffen. Op dit moment bevinden deze ontwikkelingen zich nog in de planvorming fase, een exacte inrichting is nog niet bekend.

2.3 *Planning van werkzaamheden*

De geplande sloopdatum is oktober 2017.

---

² <https://bagviewer.kadaster.nl/lvbag/bag-viewer/index.html>

3 Resultaten onderzoek beschermde soorten

3.1 Algemeen

In 2016 is uit een door Ecoresult B.V. uitgevoerd potentieonderzoek³ gebleken dat het plangebied geschikt is voor vaste rust- en verblijfplaatsen in gebouwen van huismus en vleermuizen.

Hierom is in 2016 aanvullend onderzoek uitgevoerd naar:

Huisumus: Onderzoek naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied van huismus binnen het plangebied conform de condities en methodiek van de Soortenstandaard huismus.

Vleermuizen: Onderzoek naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen en functioneel leefgebied (vliegroute en foerageergebied) van vleermuizen binnen het plangebied conform de condities en methodiek van het meest actuele vleermuisprotocol (Vleermuisprotocol 2013).

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de het aanvullend onderzoek, de onderzoeksmomenten, weersomstandigheden en betrokken ecologisch deskundigen:

Veldbezoek	Datum	Type onderzoek	Moment	Onderzoeker	Temperatuur	Neerslag	Windrichting	Windkracht
1	19-04-2016	Huisumus	ochtend	T.D. Breur	9°C	0	NW	3 bft
2	04-05-2016	Huisumus	ochtend	T.D. Breur	11°C	0	ZO	2 bft
3	31-05-2016	Vleermuizen	avond	T.D. Breur & G. Tanis	16°C	0	O	3 bft
4	07-07-2016	Vleermuizen	ochtend	T.D. Breur & L. Boon	13°C	0	ZW	2 bft
5	30-08-2016	Vleermuizen	avond	T.D. Breur & G. Tanis	17°C	0	N	2 bft
6	22-09-2016	Vleermuizen	nacht	T.D. Breur & G. Tanis	15°C	0	Z	2 bft

Tabel 1: Onderzoeksronden voor vleermuizen met weergegevens. Bron: KNMI.nl weerstation Rotterdam, gecorrigeerd met eigen waarnemingen in het veld.

3.2 Resultaten aanvullend onderzoek

3.2.1 Huismus

Binnen het plangebied, of de invloedssfeer van het plangebied zijn geen verblijfplaatsen of functioneel leefgebied van de huismus vastgesteld. De huismus wordt hierom in de rest van dit projectplan buiten beschouwing gelaten. Voor specifieke informatie omtrent het huismusonderzoek wordt verwezen naar:

- *Breur, T.D. 2016. Aanvullend onderzoek huismus en vleermuizen; In het kader van de Flora- en faunawet. Plangebied: M.H. Trompweg & C. Trompweg, Dordrecht. Rapportkenmerk ER20161221v01. Ecoresult B.V., Dordrecht.*

3.2.2 Vleermuizen

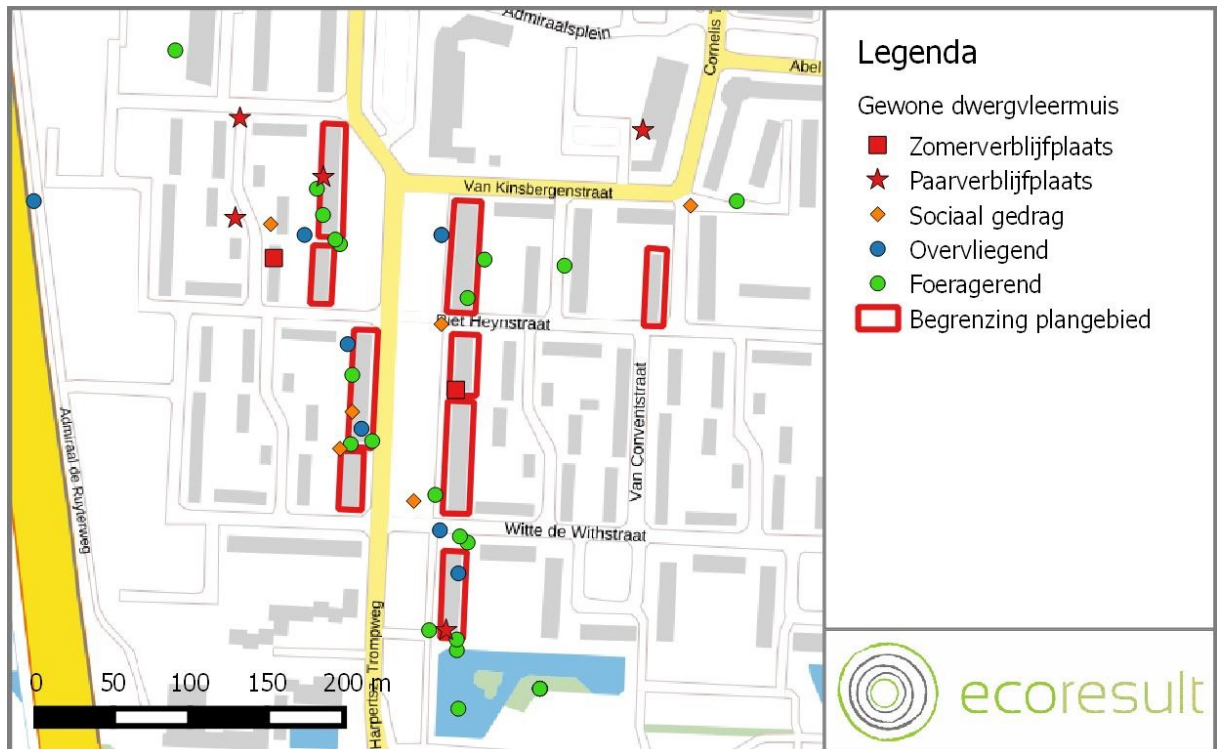
3.2.2.1 Aangetroffen soorten

Gedurende de veldonderzoeken zijn in totaal twee vleermuissoorten waargenomen

- Gewone dwergvleermuis
- Ruige dwergvleermuis

3.2.2.2 Gewone dwergvleermuis

Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (Tabel 1) werden 41 waarnemingen van gewone dwergvleermuizen verricht.

Afbeelding 2: Waargenomen gewone dwergvleermuizen. Kaartbron: PDOK

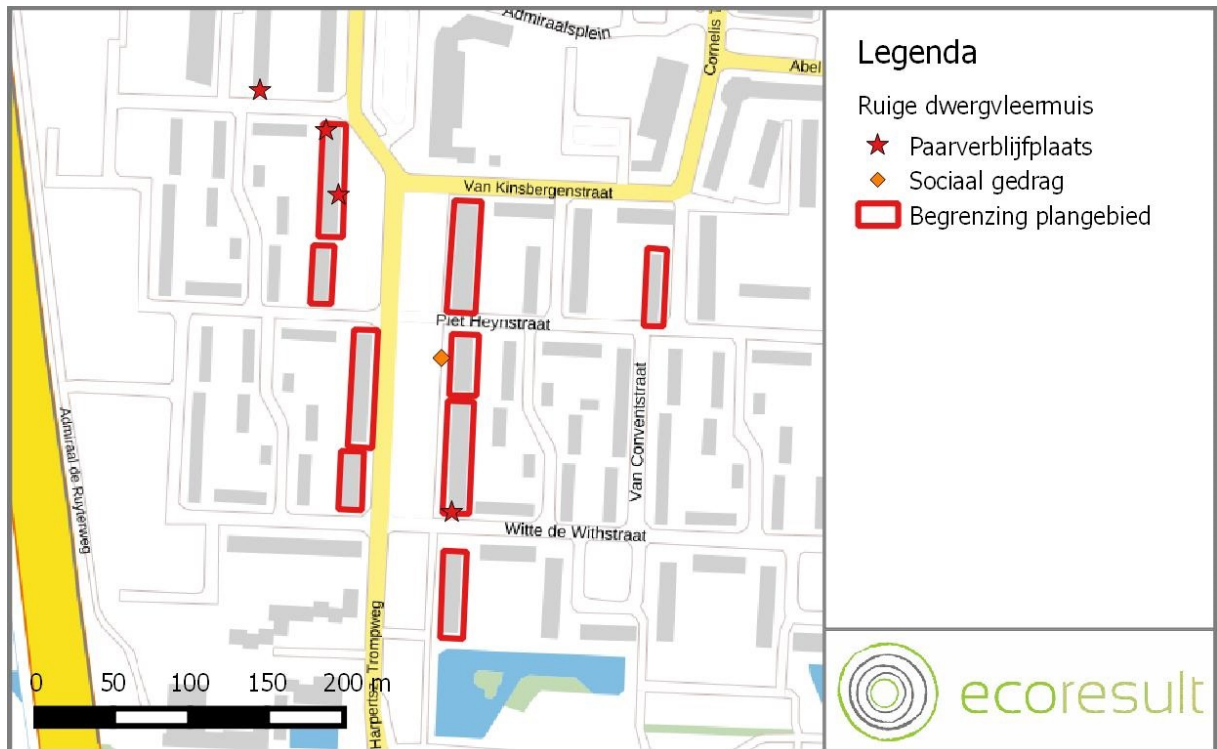
Toelichting:

- In het plangebied bevindt zich één zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Deze verblijfplaats bevindt zich in het dakoverstek van Maarten Hapertz Trompweg 226. Dit dakoverstek is aan de onderkant toegankelijk via kieren in de betimmering.
- In het plangebied bevinden zich 2 paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen ter plaatse van Maarten Hapertz Trompweg 336 en de Maarten Hapertz Trompweg 73. Deze dieren zijn baltsend langs de gevel aangetroffen, aangezien deze gevel gesloten is is kan redelijkerwijs worden aangenomen dat de paarverblijfplaatsen zich (net als de zomerverblijfplaats) in het dakoverstek bevindt.
- Buiten het plangebied bevindt zich één andere zomerverblijfplaats (Kortenaerstraat 14).
- Buiten het plangebied zijn 3 andere paarverblijfplaatsen aangetroffen: Kortenaerstraat 1, Kortenaerstraat 19 en het verzorgingstehuis aan het Admiraalsplein.
- Op enkele plaatsen is sociaal gedrag waargenomen (sociale roep), rondom deze locaties is speciaal gepost om vast te stellen of het hier om paarterritoria ging. Dit heeft echter niet geleid tot meer waarnemingen van paarverblijfplaatsen in het plangebied. Aangenomen wordt dat deze waarnemingen van sociaal gedrag betrekking hebben op incidenteel roepende dieren of dieren met paarverblijfplaatsen op ruime afstand van het plangebied.

- Tijdens de onderzoeken zijn 20 waarnemingen gedaan van foeragerende gewone dwergvleermuizen:
  - Het maximaal aantal foeragerende dieren op één plek is 2.
  - Er wordt binnen het plangebied gefoerageerd langs de groenstructuren langs de bebouwing. De meeste foeragerende dieren zijn waargenomen boven de waterpartij aan de zuidzijde van het plangebied. Op geen moment werd een locatie in het plangebied langdurig als foerageergebied gebruikt.
- Tijdens de onderzoeken zijn 6 waarnemingen gedaan van overvliegende gewone dwergvleermuizen. Het betrof in alle gevallen diffuus gebruik van het landschap, vleermuizen vlogen zowel langs de bebouwing als groenstructuren. Er was geen sprake van een duidelijke hoofdlijn in vliegroute.
- Het plangebied heeft – op grond van de onderzoeken – geen essentiële functie als foerageergebied of als (onderdeel van) vliegroute voor gewone dwergvleermuis.

3.2.2.3 *Ruige dwergvleermuis*

Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (tabel 1) werden 7 waarnemingen van ruige dwergvleermuizen verricht.

Afbeelding 3: Waargenomen ruige dwergvleermuizen. Kaartbron: PDOK

Toelichting:

- Van de ruige dwergvleermuis zijn drie paarverblijfplaatsen vastgesteld binnen het plangebied, deze bevinden zich in het dakoverstek ter hoogte van Maarten Hapertz Trompweg 5, 27. en 284.
- Eén paarverblijfplaats is vastgesteld buiten het plangebied: in de gevel van de Zoutmanstraat 46.
- Tijdens de onderzoeken zijn geen waarnemingen gedaan van overvliegende of foeragerende ruige dwergvleermuizen.
- Het plangebied heeft – op grond van de onderzoeken – geen essentiële functie als foerageergebied of als (onderdeel van een) vliegroute voor ruige dwergvleermuis.

4 Overtreding verbodsbepalingen

4.1 *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb*

Door de geplande sloop van de bebouwing in het plangebied zullen de volgende verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen:

Soortgroep	Soort	Functie	Locatie
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	1 zomerverblijfplaats	M.H. Trompweg 226
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	2 paarverblijfplaatsen	M.H. Trompweg 73 & 336
Vleermuizen	Ruige dwergvleermuis	3 paarverblijfplaatsen	M.H. Trompweg 5, 27 & 284

Hierom wordt ontheffing aangevraagd voor:

- *Art 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.*

De verblijfplaatsen welke zijn aangetroffen buiten de begrenzing van het plangebied blijven behouden. Zij bevinden zich buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. De voorgenomen ontwikkelingen zullen niet leiden tot negatief effect op de aanvliegroete naar, of het microklimaat in deze verblijfplaatsen. De functionaliteit blijft gewaarborgd.

4.2 *Wettelijk belang*

Ontheffing wordt aangevraagd op basis van het volgende wettelijk belang:

- *Volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*

Toelichting:

De bebouwing in het plangebied is verouderd, daarom wordt deze gesloopt en vervangen door nieuwbouw. Deze werkzaamheden vallen in het kader van een grootscheepse herinrichting van de wijk Wielwijk. Als onderdeel hiervan zal de wijk groener en meer autoluw worden. Dit is positief voor zowel de bewoners (hogere kwaliteit woningen en een gezondere groenere leefomgeving) als de natuur (meer groen, minder verkeersverstoring). In de toekomstige situatie zal deze omgeving hierdoor ook gunstiger zijn voor vleermuizen.

De nieuwe bebouwing krijgt permanente voorzieningen voor vleermuizen en de nieuwe groene en autoluwe M.H. Trompweg kan gaan functioneren als vliegstructuur tussen deze bebouwing en foerageergebied in het Wielwijkpark.

5 Maatregelen

5.1 Gewone dwergvleermuis

De zomerverblijfplaats en de twee paarverblijfplaatsen zullen door de sloop van de portiekflats verdwijnen. Er zijn mitigerende maatregelen waardoor de functionaliteit van de verblijfplaatsen wordt behouden. Mitigerende maatregelen zijn:

- Voor zomerverblijfplaatsen dient, 3 maanden voorafgaand aan het actieve seizoen (start april t/m oktober) waarin de werkzaamheden beginnen, per te verwijderen zomerverblijfplaats 4 nieuwe verblijfplaatsen te worden gecreëerd in de vorm van houtbetonnen vleermuiskasten binnen 200 meter van de huidige zomerverblijfplaats, buiten de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. De wintermaanden mogen niet tot deze 3 maanden gewenningsperiode gerekend worden, in dit geval dienen de kasten uiterlijk juli geplaatst te worden. Deze kasten dienen minimaal tussen de 3 en 10 meter hoog (vergelijkbaar met huidige locatie) opgehangen te worden, een vrije aanvliegroute te hebben en zo veel mogelijk vrij te zijn van verstoring. De kasten worden opgehangen aan gebouwen. Doordat er één zomerverblijfplaats is aangetroffen in de te slopen bebouwing dienen in totaal 4 kasten te worden opgehangen. De kasten worden opgehangen onder begeleiding van een deskundig ecooloog. Nb: de kasten voor de zomerverblijfplaats zijn 28 juli 2016 geplaatst.
- Voor paarverblijfplaatsen dient, 6 maanden voorafgaand aan het eerste paarseizoen (start 15 augustus) waarin de werkzaamheden beginnen, per te verwijderen paarverblijfplaats 4 nieuwe verblijfplaatsen te worden gecreëerd in de vorm van houtbetonnen vleermuiskasten binnen 200 meter van de huidige paarverblijfplaats, buiten de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Deze kasten dienen minimaal tussen de 3 en 10 meter hoog (vergelijkbaar met huidige locatie) opgehangen te worden, een vrije aanvliegroute te hebben en zo veel mogelijk vrij te zijn van verstoring. De kasten worden opgehangen aan gebouwen. Doordat er twee paarverblijfplaatsen zijn aangetroffen in de te slopen bebouwing dienen in totaal 8 kasten te worden opgehangen. De kasten worden opgehangen onder begeleiding van een deskundig ecooloog.
- Tenminste 5 dagen voor sloop wordt de bebouwing waar de verblijfplaatsen zijn aangetroffen ongeschikt gemaakt voor vleermuizen. Dit dient te gebeuren buiten de kritische periode (15 mei t/m 30 september). Dit kan gedaan worden door het open breken van de betimmering van het dakoverstek, dit verstoort het microklimaat van de verblijfplaats waardoor deze ongeschikt wordt. De basis van het ongeschikt

maken is het verstoren van het microklimaat door het creëren van tocht.

- In de nieuwbouw dienen tenminste 12 nieuwe permanente verblijfplaatsen te worden gecreëerd. Dit kan worden gerealiseerd door:
  - Het inbouwen van vleermuiskasten zo hoog mogelijk op kopse gevels van de nieuw te bouwen woningen, waarbij een afstand van tenminste 25 meter tussen de verblijfplaatsen aanwezig is.
  - De spouwmuur (indien aanwezig) toegankelijk maken voor vleermuizen door middel van open stootvoegen.
  - Boeiborden (indien aanwezig) licht af te laten wijken van de gevel zodat vleermuizen hier in kunnen.
- De mitigerende maatregelen dienen in samenspraak met de opdrachtgever verder uitgewerkt te worden en concreet te worden beschreven in een ecologisch werkprotocol. Dit ecologisch werkprotocol dient ten alle tijden onder de betrokken bekend te zijn en op het werk aanwezig te zijn.

5.2 *Ruige dwergvleermuis*

Drie aangetroffen paarverblijfplaatsen zullen door de sloop van de portiekflats verdwijnen. Er zijn mitigerende maatregelen waardoor de functionaliteit van de verblijfplaatsen wordt behouden. Mitigerende maatregelen zijn:

- Voor paarverblijfplaatsen dient, 6 maanden voorafgaand aan het eerste paarseizoen (start 15 augustus) waarin de werkzaamheden beginnen, per te verwijderen paarverblijfplaats 4 nieuwe verblijfplaatsen te worden gecreëerd in de vorm van houtbetonnen vleermuiskasten binnen 200 meter van de huidige paarverblijfplaats, buiten de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Deze kasten dienen minimaal tussen de 3 en 10 meter hoog (vergelijkbaar met huidige locatie) opgehangen te worden, een vrije aanvliegroute te hebben en zo veel mogelijk vrij te zijn van verstoring. De kasten worden opgehangen aan gebouwen. Doordat er twee paarverblijfplaatsen zijn aangetroffen in de te slopen bebouwing dienen in totaal 8 kasten te worden opgehangen. De kasten worden opgehangen onder begeleiding van een deskundig ecooloog.
- Tenminste 5 dagen voor sloop wordt de bebouwing waar de verblijfplaatsen zijn aangetroffen ongeschikt gemaakt voor vleermuizen. Dit dient te gebeuren buiten de kritische periode (1 augustus t/m 30 september). Dit kan gedaan worden door het open breken van de betimmering van het dakoverstek, dit verstoort het microklimaat van de verblijfplaats waardoor deze ongeschikt wordt. De basis van het ongeschikt maken is het verstoren van het microklimaat door het creëren van tocht.
- In de nieuwbouw dienen tenminste 12 nieuwe permanente verblijfplaatsen te worden gecreëerd. Dit kan worden gerealiseerd door:
  - Het inbouwen van vleermuiskasten zo hoog mogelijk op kopse gevels van de nieuw te bouwen woningen, waarbij een afstand van tenminste 25 meter tussen

- de verblijfplaatsen aanwezig is.
- De spouwmuur (indien aanwezig) toegankelijk maken voor vleermuizen door middel van open stootvoegen.
- Boeiborden (indien aanwezig) licht af te laten wijken van de gevel zodat vleermuizen hier in kunnen.
- De mitigerende maatregelen dienen in samenspraak met de opdrachtgever verder uitgewerkt te worden en concreet te worden beschreven in een ecologisch werkprotocol. Dit ecologisch werkprotocol dient ten alle tijden onder de betrokken bekend te zijn en op het werk aanwezig te zijn.

5.3 Uitgevoerde maatregelen

Op 28 april 2017 is de eerste serie van 16 kasten geplaatst op de locaties aangegeven op afbeelding 4. Uiterlijk 6 maanden voorafgaand aan het begin van het volgende paarseizoen (15 augustus 2018) zullen de ontbrekende 8 kasten geplaatst worden op de gevels van bebouwing binnen 200 meter van het plangebied. Over de exacte locatie wordt op dit moment gecorrespondeerd met de betrokken woningcorporatie.

Afbeelding 5: Het plaatsen van vleermuiskasten nabij de M.H. Tromweg.

6 Alternatieven

6.1 *Alternatieve locatie*

Het project is locatiespecifiek. Het betreft sloop van bestaande bebouwing en herontwikkeling van hetzelfde gebied. Alternatieve locaties zijn om deze reden niet overwogen.

6.2 *Alternatieve inrichting*

Voor het project is niet gezocht naar een andere locatie, dit past namelijk niet binnen het doel van het project. Ontwikkeling vindt plaats op de bestaande locatie. In het definitieve ontwerp wordt rekening gehouden met de realisatie van permanente voorzieningen voor vleermuizen.

6.3 *Alternatieve werkwijzen*

Tijdens de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op beschermde soorten te voorkomen of te verminderen. Zo wordt er rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de aanwezige soorten en worden maatregelen genomen om effecten tijdens werkzaamheden te voorkomen.

6.4 *Alternatieve planning*

Een alternatieve planning voor de werkzaamheden is overwogen. In de planning is inmiddels rekening gehouden met de aangetroffen ecologische waarden. Het ongeschikt maken van de bebouwing voor gewone- en ruige dwergvleermuis gebeurt buiten de kritische periode van de soort nadat de mitigerende maatregelen zijn getroffen. Daarna zal sloop plaatsvinden.

7 Gunstige staat van instandhouding

7.1 *Staat van instandhouding gewone dwergvleermuis*

De gewone dwergvleermuis komt talrijk voor in Dordrecht. Het is daarnaast de meest voorkomende vleermuissoort in Nederland en kan vrijwel overal in Nederland worden aangetroffen. Er zijn onvoldoende gegevens bekend om de exacte staat van instandhouding op lokaal niveau aan te geven. Gebiedsdekkende gedetailleerde en recente gegevens over de verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van de hele regio zijn niet aanwezig. In de bebouwing rondom het plangebied is deze soort ook algemeen waargenomen. Gezien de grootschalige aanwezigheid van soortgelijke bebouwing in meerdere omliggende wijken en de aanwezigheid van meerdere verblijfplaatsen, wordt verwacht dat de gewone dwergvleermuis hier een stabiele populatie heeft. De geplande ontwikkeling leidt niet tot een afbreuk op gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis.

7.2 *Afbreuk gunstige staat van instandhouding*

De ruige dwergvleermuis komt talrijk voor in Dordrecht. Het is daarnaast een veel voorkomende vleermuissoort in Nederland en kan vrijwel overal in Nederland worden aangetroffen. Er zijn onvoldoende gegevens bekend om de exacte staat van instandhouding op lokaal niveau aan te geven. Gebiedsdekkende gedetailleerde en recente gegevens over de verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van de hele regio zijn niet aanwezig. In de bebouwing rondom het plangebied is deze soort ook algemeen waargenomen. Gezien de grootschalige aanwezigheid van soortgelijke bebouwing in meerdere omliggende wijken en de aanwezigheid van meerdere verblijfplaatsen, wordt verwacht dat de ruige dwergvleermuis hier een stabiele populatie heeft. Hiernaast is de ruige dwergvleermuis relatief niet zeer kritisch ten aanzien van verblijfplaatsen, door de mitigerende maatregelen en door de aanwezigheid van andere bebouwing rondom het plangebied zal deze soort in het gebied kunnen blijven voortbestaan. De geplande ontwikkeling leidt niet tot een afbreuk op gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis.

8 Literatuur

8.1 *Literatuur*

Breur T.D. 2016. Notitie Quicksan Flora en fauna Plangebied: M.H. Trompweg & C. Trompweg, Dordrecht. Rapportkenmerk: NER20160706v01. Ecoresult B.V., Dordrecht.

Breur, T.D. 2016. Aanvullend onderzoek huismus en vleermuizen; In het kader van de Flora- en faunawet. Plangebied: M.H. Trompweg & C. Trompweg, Dordrecht. Rapportkenmerk ER20161221v01. Ecoresult B.V., Dordrecht.

8.2 *Internet*

PDOK (Publieke Dienstverlening Op Kaart)
<https://www.pdok.nl/>

Soortenstandaards
<http://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermd-planten-dieren-en-natuur/flora-en-faunawet-ffw/ontheffing-vrijstelling/soortenstandaard/beschikbare>

Stappenplannen
<https://mijn.rvo.nl/flora-en-faunawet-bij-buitenwerkzaamheden>

Vleermuisprotocol 2013
<http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/items/vleermuisprotocol-2013-uitgebracht.aspx>